

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Психології» (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Максим ЖИДКО

(ім'я та прізвище)

« 28 » серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до фаху

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: C «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: C4 «Психологія»

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологія

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, дистанційна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник: Катерина ФАВОРОВА, доц. каф. 704, к. психол. н.

(ім'я та прізвище, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри психології
(№ 704)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025 р.

Завідувач кафедри канд. психол. наук, доц.

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Юрій ГУЛИЙ

(ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти: Маргарита СТАРОДУБЦЕВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Загальна інформація про викладача

Фаворова Катерина Миколаївна.

Посада: доцент кафедри 704.

Науковий ступінь: к. психол. н.

Перелік дисциплін, які викладає:

- Соціальна психологія;
- Психологія сім'ї;
- Сексологія.

Напрями наукових досліджень:
психологічні аспекти партнерських відносин, особистісні чинники взаємодії у різних видах соціального спілкування.

1. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання – денна.

Семестр в якому викладається дисципліна –1;

Дисципліна обов'язкова

Обсяг дисципліни:

Загальна кількість годин за навчальним планом – 120, кредитів ЄКТС – 4, загальна, лекції - 32 години, практичні заняття – 32 години (всього аудиторних занять – 64 годин), самостійна робота - 56 годин.

Види занять – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - ознайомленні студентів зі структурою психології, особливостями психологічного знання, історією становлення психологічних шкіл як України, так і Харківщини, професійними правами й обов'язками фахівця-психолога, професійними вимогами до його особистості і діяльності, що існує етичним кодексом і т.п.

Завдання:

1) розкрити специфіку психологічного знання як наукового, структуру психології як науки, історію її становлення в якості соціальної інституції, особливостях сучасного функціонування;

2) охарактеризувати психологію як різновид професійної діяльності, навести особистісні та професійні якості психолога, ознайомити з нормативною базою навчання та професійної діяльності психолога;

3) проаналізувати методологічні та етико-деонтологічні аспекти професійної діяльності психолога.

Компетентності, які набуваються:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків;
- Здатність дотримуватися норм професійної етики;
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Очікувані результати навчання:

Знати

- структуру й особливості психологічного знання;
- види та напрямки сучасної психології;
- принципи побудови навчання в психології.

вміти:

- розкривати зміст основних понять і категорій психології;
- застосовувати знання про особливості професійної діяльності психолога на практиці.

мати уявлення:

- основні напрямки діяльності психолога;
- професійно-етичні норми діяльності психолога;
- права й обов'язки психолога в різних сферах його професійної діяльності і на різних її етапах.

Пререквізити: Загальна психологія, Еволюційна психологія.

Кореквізити: Загальна психологія, Історія психології.

Постреквізити: Вікова психологія, Історія психології.

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Психологія як одна з наук про людину.

Багатомірність людини. Особливе місце психології в системі гуманітарних наук. Етапи становлення психології як науки. Академічна, прикладна та практична психологія, їх основні категорії та поняття. Види психології. Специфіка розвитку вітчизняної психології.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Тема 2 . Особливості психологічного знання.

Науковий світогляд. Принципи науки, базові постулати наукових досліджень в психології та базові припущення. Алгоритм нормативного наукового дослідження. Принципи побудови та основні методи проведення психологічного дослідження. Співвідношення між теорією і практикою. Мова психології. Відносність психологічних даних.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Тема 3. Особистісні і професійні якості психолога.

Професія психолога в сучасному світі. Психологічні здібності. Професіограма професії «психолог». Моделі і вимоги до професійної підготовки психологів. Структура та принципи вищої освіти в Україні. Болонський процес. Особистість психолога. Феномен «хвороби першого курсу». Професійна деформація. Синдром «згоряння на роботі». Негативні наслідки роботи психолога. Професійний контроль за роботою психолога (супервізія). Балінтовські групи. Методи та техніки психопрофілактики і психогігієни в роботі психолога.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Тема 4. Нормативна база професійної діяльності психолога.

Замовник, виконавець, випробуваний, психологічна інформація, користувачі інформації, зміст діяльності психолога. Індивідуальна і групова робота. Контракт.

Права й обов'язки замовника. Облікові документи і банк психологічних даних. Правила збереження і користування їй, відповідальність за їхнє порушення.

Права й обов'язки психолога. Науково-методичне забезпечення. Атестація і підвищення кваліфікації. Професійні асоціації. Ліцензування.

Права й обов'язки випробуваних.

Права й обов'язки користувачів.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Модуль 2.

Змістовний модуль 2.

Тема 5. Специфічні вимоги до професійної діяльності психологів.

Професійний добір. Експертна оцінка.

Кабінет психологічного розвантаження. Врегулювання конфліктів.

Бізнес-консультування. Ділові й організаційно-управлінські ігри.

Психологічний супровід політичних і рекламних кампаній. Особистісні, лабораторні і соціально-психологічні тренінги.

Робота з дітьми і підлітками. Особливості роботи психолога в початковій, середній і вищій школі. Кабінет соціально-психологічної допомоги. Розвиток інтелекту, здібностей і т.п. Психологічна корекція.

Робота психолога на «телефоні довіри» і в кризових центрах. Стихійні лиха, війни, масові катастрофи техногенного характеру.

Психологічна підготовка спортсменів і осіб, що працюють в екстремальних умовах праці.

Участь у роботі правоохоронних органів і пенітенціарної системи.

Особливості роботи психолога в психоневрологічній клініці. Особливості роботи психолога в соматичній клініці. Особливості роботи психолога в установах для людей з обмеженнями.

Робота з наркотичною й алкогольною залежностями. Психологічне консультування, психотерапія, психологічна реабілітація. Психологічні «марафони».

Сімейна консультація. Сексологічна консультація. Психологічна підтримка термінальних хворих (геронтологічна практика, онкологія, СНІД і т.п.). Амбулаторна і стаціонарна форми роботи.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Тема 6. Етико-деонтологічні аспекти професійної діяльності психолога.

Границі, мети, методи психологічного втручання і проблема маніпуляції.

Проблеми відповідальності і залежності в психології. Етичний кодекс психолога. Релігія і психологія.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

4. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

5. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

6. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (письмова відповідь на 2 питання за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

7.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0	6	0
Робота на семінарських заняттях	0 ... 5	4	0 ... 20
Модульний контроль	0...30	-	0 ... 30
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0	6	0
Робота на семінарських заняттях	0 ... 5	4	0 ... 20
Модульний контроль	0...30	-	0... 30
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з трьох запитань

1. Багатомірність людини і різноманіття підходів до визначення поняття "психологія", її предмета, цілей, задач, функцій.
2. Етапи розвитку психології.
3. Принципи класифікації і види психології.

Максимальна кількість балів за перше та друге запитання – 30 балів, за третє – 40.

7.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- знати структуру й особливості психологічного знання;
- знати види та напрямки сучасної психології;
- знати принципи побудови навчання в психології.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- розкривати зміст основних понять і категорій психології;
- застосовувати знання про особливості професійної діяльності психолога на практиці.

7.3 Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). При виконанні модульних контрольних робіт, без принципових помилок, виконано не менш ніж 50 % від загальної кількості питань. Знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти за зразком

наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти за допомогою викладача (додаткові, уточнюючі запитання, допомога у формулюванні думки та т. ін.) розв'язувати задачі прикладного характеру.

Добре (75-89). При виконанні модульних контрольних робіт без помилок виконано не менш ніж 75 % від загальної кількості питань. Досконало знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти самостійно наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти логічно, обґрунтовано пояснювати наявність зв'язку між ними (припустимі несуттєві помилки, які студент самостійно виправляє після додаткового уточнення з боку викладача). Вміти без суттєвої допомоги викладача розв'язувати задачі прикладного характеру.

Відмінно (90-100). При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 90 % від загальної кількості питань. Досконально знати теоретичний матеріал навчальної дисципліни та вміти застосовувати його при розв'язанні практичних завдань. Відповіді теоретично обґрунтовані, логічні, з дотриманням культури мови.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит	Іспит
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

8. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

9. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, що видані викладачами кафедри

1. Психологія: вступ до фаху / Жидко М.Є., Фаворова К.М., Долгополова О.В. – навч. посібник. - Харків: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т », 2020. - 74 с.
2. Кочемировская Е.А., Жидко М.Е. Введение в общую психологию. Х., 2002. – 112 с.
3. Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/enrol/index.php?id=2349>

10. Рекомендована література

Базова

1. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. - Видання друге, перероблене та доповнене. - Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. - 222 с.
4. Максименко С.Д. Психологія особистості: парадигма життєстворіння / С. Д. Максименко // Психологія і суспільство. - 2006. - №4. - С. 8-52
5. Кочемировская Е.А., Жидко М.Е. Введение в общую психологию. Х., 2002. – 112 с.
6. Психологія : короткий навч. словник: терміни і поняття: гриф МОН України ; Ю.Г. Шадських, В.М. Піча. - Львів :Магнолія 2006, 2008. - 276 с.
7. Основи практичної психології / В. Панок, Н. Чепелева, Т. Титаренко. - К.: Либідь, 2001 .- 534 с.

Допоміжна

1. Біла О.Г. Соціально-психологічні детермінанти особистісного становлення психолога-практика // Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред С.Д. Максименка. - К.: ГНОЗІС, 2003. - Т. V. - Ч. 6. - С. 18- 22.
2. Максименко С.Д., Ільїна Т.Б. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога // Практична психологія та соціальна робота. - 1999. - № 1. - С. 2-6.
3. Панок В.Г. Українська практична психологія: визначення, структура і завдання // Практична психологія і соціальна робота. -1997. - № 10. – С. 3-7